

Byla C-706/22

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2022 m. lapkričio 17 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesarbeitsgericht (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. gegužės 17 d.

Ieškovė, apeliantė ir kasatorė:

Konzernbetriebsrat der O SE & Co. KG

Proceso šalis:

Vorstand der O Holding SE (Holding SE)

Pagrindinės bylos dalykas

Darbuotojų dalyvavimas *Societas Europaea* (SE) – Derybų procedūra – Įgyvendinimo *a posteriori* galimybė

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas; SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Reglamento (EB) Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalį, siejamą su Direktyvos 2001/86/EB 3–7 straipsniais, reikia aiškinti taip, kad kai darbuotojų neturinčios dalyvaujančios bendrovės, kurios neturi patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai (vadinamosios „darbuotojų neturinčios SE“), įsteigia kontroliuojančiąją SE ir ją įregistruoja valstybės narės registre, prieš tai neįgyvendinusios derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE pagal šią direktyvą, ši

derybų procedūra turi būti įgyvendinama vėliau, kai SE tampa keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone?

2. Jeigu Teisingumo Teismas į pirmąjį klausimą atsakytų teigiamai:

Ar tokiu atveju derybų procedūra gali ir turi būti įgyvendinama *a posteriori* be jokių apribojimų laiko atžvilgiu?

3. Jeigu Teisingumo Teismas į antrąjį klausimą atsakytų teigiamai:

Ar pagal Direktyvos 2001/86/EB 6 straipsnį draudžiama taikyti valstybės narės, kurioje šiuo metu yra įsteigta registruota SE buveinė, teisę įgyvendinant derybų procedūrą *a posteriori*, jeigu „darbuotojų neturinti SE“ buvo įregistruota kitos valstybės narės registre prieš tai neįgyvendinus tokios procedūros ir dar prieš perkeldama registruotą buveinę tapo keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigtų patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone?

4. Jeigu Teisingumo Teismas į trečiąjį klausimą atsakytų teigiamai:

Ar tai taikoma ir tuo atveju, jei valstybė, kurioje ši „darbuotojų neturinti SE“ buvo pirmą kartą įregistruota, po jos registruotos buveinės perkėlimo išstojo iš Europos Sąjungos, ir šios valstybės teisės aktuose nebeliko nuostatų dėl derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE įgyvendinimo?

Nurodomos Europos Sąjungos teisės nuostatos

2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto (OL L 294, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 251; nuo 2013 m. liepos 1 d. galiojanti redakcija) 1 straipsnio 8 dalis, 8 straipsnio 1, 10 ir 16 dalys, 12 straipsnio 1 ir 2 dalys

2001 m. spalio 8 d. Tarybos direktyvos 2001/86/EB, papildančios Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus (OL L 294, 2001, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 272), 2 straipsnis, 3 straipsnio 1 dalis, 4–7 straipsniai, 11 straipsnis

2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/38/EB dėl Europos darbo tarybos steigimo arba Bendrijos mastu veikiančių įmonių ir Bendrijos mastu veikiančių įmonių grupių darbuotojų informavimo bei konsultavimosi su jais tvarkos nustatymo (OL L 122, 2009, p. 28; nuo 2015 m. spalio 9 d. galiojanti redakcija) 3 straipsnio 2 dalis, 17 straipsnis

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

2004 m. gruodžio 22 d. *Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft* (Įstatymas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus Europos bendrovėje; toliau – SEBG; *BGBI.* I, p. 3675, 3686; šiuo metu galiojanti redakcija) 3, 4, 16, 18, 22 ir 43 straipsniai

Faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje santrauka

- 1 Šalys nesutaria, ar turi būti pradėta derybų procedūra dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus *Societas Europaea* (SE) ir ar turi būti pateikta susijusi informacija.
- 2 Ieškovė yra bendrovėje *O SE & Co. Kommanditgesellschaft* (O KG) sudaryta darbo taryba. Antroji proceso šalis yra *O Holding SE (Holding SE)* valdyba.
- 3 2013 m. pradžioje pagal Reglamento Nr. 2157/2001 2 straipsnio 2 dalį *O Limited (Ltd.)* ir *O Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)* įsteigė *Holding SE*, 2013 m. kovo 28 d. ji buvo įregistruota Anglijos ir Velso registre. Steigiant dalyvavusios bendrovės neturėjo darbuotojų ir patronuojamųjų bendrovių, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2001/86/EB 2 straipsnio c punktą, kuriose dirbo darbuotojai. Todėl iki *Holding SE* įregistravimo registre nevyko jokių derybų dėl darbuotojų dalyvavimo pagal minėtos direktyvos 3–7 straipsnius.
- 4 Nuo 2013 m. kovo 29 d. *Holding SE* buvo vienintelė *O Holding GmbH* akcininkė. Pastarosios buveinė buvo Hamburge ir joje veikė stebėtojų taryba, kurios trečdalį sudarė darbuotojų atstovai. 2013 m. birželio 14 d. *Holding SE* nusprendė pertvarkyti *O Holding GmbH* į komanditinę ūkinę bendriją O KG. Dėl 2013 m. rugsėjo 2 d. registre įregistruoto formos pasikeitimo darbuotojų dalyvavimas priimant sprendimus stebėtojų taryboje buvo panaikintas.
- 5 Be to, *Holding SE* buvo ir yra O KG komanditorė, kaip tai suprantama pagal *Handelsgesetzbuch* (Prekybos kodeksas, toliau – HGB) 161 straipsnio 1 dalį. Bendrovėje O KG dirba apie 816 darbuotojų. Ji turi patronuojamųjų bendrovių keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse, jose dirba iš viso apie 2 200 darbuotojų. Bendrovės O KG tikroji narė pagal HGB 161 straipsnio 1 dalį buvo ir yra *O Management SE (Management SE)*, kurios vienintelė akcininkė savo ruožtu yra *Holding SE*. *Management SE*, kurios registruota buveinė įsteigta Hamburge, turi administracinę valdybą (monistinė sistema). Tačiau *Management SE*, kaip ir *Holding SE*, neturi savo darbuotojų.
- 6 Nuo 2017 m. spalio 4 d. *Holding SE* perkėlė savo registruotą buveinę į Hamburgą.
- 7 Ieškinį pateikusi O KG darbo taryba savo inicijuotoje sprendimo priėmimo procedūroje laikėsi nuomonės, kad *Holding SE* vadovybė privalėjo pradėti procedūrą dėl specialiojo derybų organo sudarymo. Kadangi *Holding SE* keliose valstybėse narėse turi patronuojamųjų bendrovių, kaip jos suprantamos pagal

Direktyvos 2001/86 2 straipsnio c punktą, kuriose dirba darbuotojai, derybos dėl darbuotojų dalyvavimo, kurios iš esmės turi būti vykdomos prieš įregistruojant SE, turi būti vykdomos vėliau.

- 8 *Holding SE* valdybos nuomone, tokias derybas vykdyti *a posteriori* neprivaloma.
- 9 Žemesnės instancijos teismai atmetė ieškinius.

Būtinybė priimti Teisingumo Teismo sprendimą

- 10 Sprendimo priėmimo procedūroje pasirinktas sprendimas priklauso nuo to, ar Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalis, siejama su Direktyvos 2001/86 3–7 straipsniais, turi būti aiškinama taip, kad pagal šią direktyvą, kai dalyvaujančios bendrovės, kurios pačios, kaip ir jų patronuojamosios bendrovės, turi nedaug darbuotojų (vadinamosios „darbuotojų neturinčios SE“), įsteigia kontroliuojančiąją SE ir įregistruoja ją valstybės narės registre prieš tai neįgyvendinusios derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE, ši derybų procedūra turi būti įgyvendinama vėliau, kai SE tampa keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone.
- 11 Savo ieškiniiais darbo taryba siekia, kad būtų pradėta derybų procedūra *a posteriori* pagal Direktyvos 2001/86 3 straipsnio 1 dalį. Vadovybė turėtų pareikalauti darbuotojams atstovaujančių organų arba, jei konkrečiu atveju darbuotojams atstovaujančio organo nėra, savo patronuojamųjų bendrovių Europos Sąjungos valstybėse narėse darbuotojų sudaryti specialųjį derybų organą. Ji taip pat turėtų pateikti derybų procedūrai įgyvendinti reikalingą informaciją.
- 12 Kolegijos nuomone, šis prašymas turi būti nagrinėjamas remiantis SEBG, t. y. pagal valstybės narės, kurioje šiuo metu yra registruota *Holding SE* buveinė, teisę.
- 13 Pagal SEBG 3 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį nagrinėjama situacija patenka į šio įstatymo taikymo sritį. Šio įstatymo nuostatos taikomos tiek SE, kurios registruota būstinė yra Vokietijoje, tiek SE, kurios registruota buveinė iš pradžių buvo kitoje (buvusioje) Europos Sąjungos valstybėje narėje, bet vėliau buvo perkelta į Vokietiją, t. y. kaip pagrindinėje byloje. Įsteigus *Holding SE* jos registruota buveinė iš pradžių buvo Anglijoje. Tačiau vėliau registruota buveinė buvo perkelta į Hamburgą. Vadovaujantis Reglamento Nr. 2157/2001 8 straipsnio 10 dalimi registruotos buveinės perkėlimas įsigaliojo tą dieną, kai naujoji *Holding SE* registruota buveinė buvo įregistruota 12 straipsnyje nurodytame registre. Ji buvo įregistruota Įmonių registre 2017 m. spalio 4 d. Nuo tos dienos *Holding SE* taikomas SEBG.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, jokios kitos išvados neleidžia daryti ir Direktyvos 2001/86 6 straipsnis. Šioje nuostatoje numatyta, kad minėtos direktyvos 3–5 straipsniuose nurodytai derybų tvarkai taikomi valstybės narės, kurioje turi būti įsteigta registruota SE buveinė, teisės

aktai, jei šioje direktyvoje nenumatyta kitaip. Tačiau, kolegijos teigimu, ši nuostata grindžiama idėja, kad derybų procedūra dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE visada turi būti įgyvendinama ją steigiant ir prieš įregistruojant. Tai patvirtina Direktyvos 2001/86 3 straipsnio 1 ir 2 dalys. Jose numatyta, kad dalyvaujančių bendrovių valdymo arba administraciniai organai, kurie parengia SE steigimo planą, privalo iš karto, kai tik, be kita ko, paskelbiamas kontroliuojančiosios bendrovės steigimo sąlygų projektas, imtis būtinų priemonių, kad būtų galima pradėti derybas dėl priemonių, susijusių su darbuotojų dalyvavimu priimant SE sprendimus. Šiuo tikslu turi būti įkuriamas specialusis dalyvaujančių bendrovių ir susijusių patronuojamųjų bendrovių arba įmonių darbuotojams atstovaujantis derybų organas. Tai aiškiai nurodyta ir Direktyvos 2001/86 7 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkte. Pagal šią nuostatą valstybės narės, kurioje turi būti įsteigta registruota SE buveinė, teisės aktais nustatytų standartinių taisyklių taikymas, be kita ko, priklauso nuo to, ar kiekvienos dalyvaujančios bendrovės kompetentingas organas nusprendžia pritarti tam, kad būtų tęsiamas SE registravimas. Tokį Direktyvos 2001/86 6 straipsnio aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 2157/2001 nuostatos. Iš šio reglamento 19 konstatuojamosios dalies ir 1 straipsnio 4 dalies matyti, kad Direktyva 2001/86 laikoma neatsiejama šio reglamento dalimi. Pagal Reglamento Nr. 2157/2001 16 straipsnio 1 dalį SE juridiniu asmeniu tampa tik po to, kai ji įregistruojama registre. Tačiau pagal Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalį SE negali būti registruojama tol, kol pagal Direktyvos 2001/86/EB 4 straipsnio nuostatas nėra sudarytas susitarimas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus sąlygų, arba kol specialusis derybų organas pagal šios direktyvos 3 straipsnio 6 dalį nepriėmė sprendimo, arba kol nepasibaigs šios direktyvos 5 straipsnyje nustatytas derybų laikotarpis, jei susitarimas nėra pasiekiamas.

- 15 Remiantis Reglamento Nr. 2157/2001 8 straipsnio 16 dalimi, kurioje numatyta registruotos buveinės išvykimo valstybėje fikcija, taip pat negalima daryti kitokios išvados. Ši nuostata neapima derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE įgyvendinimo. Pagal Reglamento Nr. 2157/2001 1 straipsnio 4 dalį derybų procedūrą reglamentuoja Direktyvos 2001/86 nuostatos.
- 16 SEBG nuostatose nėra aiškaus teisinio pagrindo, kuriuo remdamasi darbo taryba galėtų prašyti pradėti derybų procedūrą dėl darbuotojų dalyvavimo po *Holding SE* įsteigimo ir įregistravimo.
- 17 SEBG 4 straipsnis neapima tokios procedūros vėlesnio įgyvendinimo atveju. SEBG 4–17, 19 ir 20 straipsnių nuostatomis tik reglamentuojamas specialiojo derybų organo sudarymas, sudėtis ir rinkimai, taip pat derybų procedūra, kai planuojama steigti SE.
- 18 SEBG 18 straipsnis taip pat tiesiogiai netaikomas šioje byloje.
- 19 Remiantis SEBG 18 straipsnio 1 ir 2 dalimis, įsteigus SE, darbuotojai arba jų atstovai, esant tam tikroms sąlygoms, gali nuspręsti iš naujo sudaryti specialųjį derybų organą ir atnaujinti derybas su SE vadovybe. Šia nuostata preziumuojama,

kad steigiant SE jau buvo sudarytas specialusis derybų organas, kuris pagal SEBG 16 straipsnio 1 dalį nusprendė nepradėti derybų arba jas nutraukti. Šiuo atveju minėtos sąlygos nėra įvykdytos, nes steigiant *Holding SE* nebuvo pradėta derybų procedūra.

- 20 SEBG 18 straipsnio 3 dalis taip pat netaikytina. Joje numatyta, kad derybos dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus teisių vyksta SE vadovybės ar SE darbo tarybos iniciatyva, jei planuojami SE struktūriniai pokyčiai, dėl kurių gali būti sumažintos darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus teisės. Pagrindinėje byloje šis reikalavimas neįvykdytas. Nuo 2017 m. spalio 4 d., kai *Holding SE* pradėti taikyti Vokietijos teisės aktai, šioje bendrovėje nebuvo numatyta jokių struktūrinių pokyčių, galinčių sumažinti darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus teises. Be to, šia nuostata reglamentuojamas tik derybų „atnaujinimas“. Taigi ja preziumuojama, kad derybos dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus jau vyko steigiant SE.
- 21 Vis dėlto kolegija mano, kad SEBG 4–17, 19 ir 20 straipsnių nuostatos dėl specialiojo derybų organo sudarymo, sudėties ir rinkimų bei derybų procedūros pagal analogiją galėtų būti taikomos *Holding SE* . Šiuo atžvilgiu lemiamas veiksnys yra tai, kad ji buvo įregistruota registre kaip „darbuotojų neturinti“ *Holding SE* , prieš tai neįgyvendinus derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE, o vėliau tapo keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone.
- 22 2013 m. kovo 28 d., įregistruojant Anglijos ir Velso registre, *Holding SE* buvo SE, „neturinti darbuotojų“. Nė viena iš abiejų bendrovių, dalyvavusių ją steigiant, t. y. *O Ltd.* ir *O GmbH* , neturėjo darbuotojų, taip pat neturėjo patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirbo darbuotojai. Taigi tuo metu nebuvo darbuotojų ar darbuotojų atstovų, kurie būtų galėję sudaryti specialųjį derybų organą.
- 23 Dėl šios priežasties *Holding SE* buvo įregistruota registre, nors nebuvo įvykdytos registravimo sąlygos pagal Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalį. Joje nustatytais reikalavimais siekiama užtikrinti Direktyvoje 2001/86 numatytą derybų procedūrą dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus. Kadangi ši procedūra negali būti įgyvendinta, jei steigiama „darbuotojų neturinti“ SE, registravimo sąlygų tikslas tokiu atveju negali būti pasiektas. Todėl jurisprudencijoje ir doktrinoje laikomasi nuomonės, kad Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalis šiuo atžvilgiu turi būti suprantama siaurai ir kad registravimas turi būti atliekamas nepaisant to, kad nėra įvykdyti joje nurodyti reikalavimai. Tokios „darbuotojų neturinčios“ SE registravimas yra įprastas visoje Sąjungoje.
- 24 Tiesa, pačioje *Holding SE* vis dar nedirba nė vienas darbuotojas. Tačiau nuo 2013 m. kovo 29 d. ji turi patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai.

- 25 Įsigijusi visas *O Holding GmbH* akcijas, *Holding SE* įgijo lemiamą įtaką šiai bendrovei ir jos patronuojamosioms bendrovėms, įsteigtoms Europos Sąjungos valstybėse narėse, kaip tai suprantama pagal *European Public Limited-Liability Company (Employee Involvement) (Great Britain) Regulations 2009 (Regulations 2009 No. 2401)*, galiojusius iki jos registruotos būstinės perkėlimo į Vokietiją. Būdamą vienintelė akcininkė, *Holding SE* galėjo paskirti *O Holding GmbH* vadovybę, taigi ir jos administracinę valdybą. Be to, *Holding SE* netiesiogiai darė lemiamą įtaką jos patronuojamosioms bendrovėms, įsteigtoms Europos Sąjungos valstybėse narėse.
- 26 Bendrovės *O Holding GmbH* pertvarkymas į komanditinę ūkinę bendriją ir *Holding SE* buveinės perkėlimas į Vokietiją nieko nekeičia. Tiesa, bendrovei *O KG* atstovavo ir atstovauja jos tikroji narė – Vokietijoje įsikūrusi *Management SE*, o ne *Holding SE*. Tačiau, būdamą vienintelė *Management SE* akcininkė, *Holding SE* galėjo ir gali paskirti jos administracinę valdybą. Administracinė valdyba skiria vykdomuosius direktorius. Taip *Holding SE* taip pat daro lemiamą įtaką *O KG* ir jos patronuojamosioms bendrovėms, įsteigtoms Europos Sąjungos valstybėse narėse.
- 27 Tokiu atveju vadovaujantis nacionaline teise *Holding SE* atžvilgiu būtų galima pagal analogiją taikyti SEBG 4 ir paskesnių straipsnių nuostatas dėl specialiojo derybų organo sudarymo, sudėties ir rinkimų, taip pat derybų procedūros.
- 28 Vokietijos teisėje nuostata gali būti taikoma pagal analogiją, jei įstatyme yra reguliavimo spraga, prieštaraujanti siekiamam tikslui, ir tokį prieštaravimą galima nustatyti remiantis konkrečiomis aplinkybėmis. Ši spraga turi atsirasti dėl to, kad teisės aktų leidėjas netyčia nukrypsta nuo teisėkūros plano, kuriuo grindžiamas įstatymas. Be to, vadovaujantis lygiateisiškumo principu ir siekiant išvengti vertinimo prieštaravimų, įstatymu nereglamentuotam atvejui turi būti taikomos tokios pat teisinės pasekmės kaip ir atvejams, kuriuos tiesiogiai reglamentuoja įstatymo nuostatos.
- 29 Šių sąlygų įvykdymas priklauso nuo Sąjungos teisės aiškinimo.

Prejudicinių klausimų paaiškinimas

- 30 Pirma, kolegijos teigimu, SEBG nuostatose būtų reguliavimo spraga, prieštaraujanti siekiamam tikslui, jei Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalis, siejama su Direktyvos 2001/86 3–7 straipsniais, būtų aiškinama taip, kad derybų procedūra dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE, kuri nebuvo įgyvendinta prieš tai, kai buvo įsteigta ir registre įregistruota „darbuotojų neturinti“ kontroliuojančioji SE, turi būti įgyvendinama vėliau, kai SE tampa keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone.
- 31 SEBG nenumatytas vėlesnio įgyvendinimo reikalavimas. Tokiu atveju netaikomos ir standartinės taisyklės, įtvirtintos SEBG 22 ir paskesniuose straipsniuose. Pagal

SEBG 22 straipsnio 1 dalį, kurios turinys atitinka Direktyvos 2001/86 7 straipsnio 1 dalį, standartinėse taisyklėse numatytas darbuotojų dalyvavimas siejamas su sąlyga, kad šalys dėl to susitaria arba iki 20 straipsnyje nurodyto termino pabaigos susitarimas nebuvo sudarytas ir specialusis derybų organas nepriėmė sprendimo pagal 16 straipsnį. Taigi standartinės taisyklės, įtvirtintos SEBG 22 ir paskesniuose straipsniuose, taikomos tik tuo atveju, jei, kaip numatyta SEBG 4 ir paskesniuose straipsniuose, buvo sudarytas specialusis derybų organas. Tai atspindi Direktyvos 2001/86 koncepciją, pagal kurią dėl darbuotojų dalyvavimo visų pirma turi būti susitarta derybų būdu.

- 32 Vis dėlto, kolegijos nuomone, ši reguliavimo spraga prieštarautų siekiamam tikslui tik tuo atveju, jei Sąjungos teisėje būtų nustatyta pareiga vykdyti derybas vėliau, kaip nurodyta pagrindinėje byloje. Priimdamas SEBG Vokietijos teisės aktų leidėjas siekė perkelti Direktyvos 2001/86 nuostatas. Jeigu pareiga vykdyti derybas vėliau kiltų iš Sąjungos teisės, teisės aktų leidėjas būtų netyčia nukrypęs nuo šio teisėkūros plano. Tuomet nacionalinė teisė galėtų būti plėtojama taip, kad atitiktų Sąjungos teisę.
- 33 Tiesa, Direktyvos 2001/86 3–7 straipsniuose taip pat aiškiai nenurodyta, kad derybų procedūra dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus kontroliuojančiojoje SE turi būti įgyvendinama vėliau po jos įsteigimo, kai įsteigus „darbuotojų neturinčią“ SE ji vėliau tampa keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone. Tačiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, tai grindžiama tik tuo, kad tiek direktyvoje, tiek Reglamente Nr. 2157/2001 numatyta, jog derybų dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE procedūrą galima pradėti jau ją steigiant ir prieš ją įregistruojant. Šiuo klausimu, kolegijos požiūriu, Sąjungos teisės aktų leidėjas preziumavo, kad steigiant SE dalyvaujančios bendrovės, kaip tai suprantama pagal direktyvos 2 straipsnio b punktą, arba bent jau susijusios patronuojamosios bendrovės, kaip jos suprantamos pagal direktyvos 2 straipsnio c punktą, yra ekonomiškai aktyvios ir įdarbina darbuotojus. Tai matyti iš Reglamento Nr. 2157/2001 1 ir 2 konstatuojamųjų dalių. Jose nurodyta, kad šiuo reglamentu siekiama leisti reorganizuoti bendroves, neapsiribojančias vietinių poreikių tenkinimu. Juo siekiama sudaryti galimybę egzistuojančioms bendrovėms „vienyti savo potencialą“. Reglamento Nr. 2157/2001 10 konstatuojamojoje dalyje taip pat kalbama apie bendroves, „vykdančias ekonominę veiklą“. Remiantis šiuo aiškinimu, Reglamento Nr. 2157/2001 12 straipsnio 2 dalyje aiškiai nustatyta, kad SE negali būti registruojama, taigi, ir teisėtai įsteigiama tol, kol nėra sudarytas susitarimas dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE sąlygų, specialusis derybų organas nepriėmė sprendimo nepradėti derybų arba nutraukti jau pradėtas derybas, arba kol nepasibaigs derybų laikotarpis, prasidėjęs nuo specialiojo derybų organo įsteigimo, jei susitarimas nėra pasiekiamas. Jei, priešingai šiems reikalavimams, būtų įregistruota „darbuotojų neturinti“ kontroliuojančioji SE, remiantis Direktyvos 2001/86 3–7 straipsnių tikslais derybos dėl darbuotojų dalyvavimo turėtų būti vykdomos vėliau, kai

kontroliuojančioji SE tampa keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse esančių patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone.

- 34 Tokia pareiga vykdyti derybas vėliau galėtų būti taikoma pagrindinėje byloje bent jau atsižvelgiant į Direktyvos 2001/86 11 straipsnį. Jame numatyta, kad esant tokiam glaudžiam laiko ryšiui tarp *Holding SE* įregistravimo ir patronuojamųjų bendrovių įsigijimo galima daryti prielaidą, kad sudarytas piktnaudžiaujamasis darinys, kuriuo siekiama atimti iš darbuotojų teises dalyvauti priimant sprendimus arba neleisti jomis pasinaudoti.
- 35 Antra, jeigu Teisingumo Teismas į pirmąjį klausimą atsakytų teigiamai, kyla klausimas, ar tokiu atveju derybų procedūra gali ir turi būti įgyvendinama *a posteriori* be jokių apribojimų laiko atžvilgiu. Kolegijos nuomone, tokiam SE įpareigojimui nebūtų taikomas terminas. Jis nenustotų egzistuoti tik dėl to, kad suėjo terminas. Tai, kad laikui bėgant gali keistis kontroliuojančiojoje SE ir jos patronuojamosiose bendrovėse dirbančių darbuotojų skaičius, neturėtų lemti (galimo) įpareigojimo įgyvendinti derybų procedūrą *a posteriori* netaikymo.
- 36 Trečia, jeigu Teisingumo Teismas į antrąjį klausimą atsakytų teigiamai, reikėtų išsiaiškinti, ar, kaip mano kolegija, įgyvendinant derybų procedūrą *a posteriori* taikoma valstybės narės, kurioje šiuo metu yra įsteigta registruota kontroliuojančiosios SE buveinė, teisė, jeigu, kaip pagrindinėje byloje, ji buvo įregistruota kitos valstybės narės registre prieš tai neįgyvendinus tokios procedūros ir dar prieš perkeldama savo registruotą buveinę tapo keliose Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigtų patronuojamųjų bendrovių, kuriose dirba darbuotojai, valdančiąja įmone. Taigi svarbus yra Direktyvos 2001/86/EB 6 straipsnio išaiškinimas.
- 37 Ketvirta, jeigu Teisingumo Teismas priėtų prie išvados, kad tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, įgyvendinant derybų procedūrą *a posteriori* taikoma ne valstybės narės, kurioje šiuo metu yra įsteigta registruota SE buveinė, teisė, bet valstybės, kurioje ši „darbuotojų neturinti“ SE buvo pirmą kartą įregistruota, teisė, kyla klausimas, ar taip yra ir tuo atveju, jei ši valstybė po SE registruotos buveinės perkėlimo išstojo iš Europos Sąjungos, ir jos teisės aktuose nebeliko nuostatų dėl derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus SE įgyvendinimo. Direktyva 2001/86 Didžiojoje Britanijoje buvo perkelta *Regulations 2009 No. 2401*. Vis dėlto 2020 m. gruodžio 31 d. visos Jungtinėje Karalystėje registruotos SE buvo pertvarkytos į *UK Societas*, o nuostatos dėl derybų procedūros dėl darbuotojų dalyvavimo SE buvo panaikintos.